

Memòria de la professió

Desembre 2025

Entrevista al

Dr. Xavier Demestre Guasch

Compilador: Genís Carrasco



Neix a Barcelona l'any 1947 i cursa el batxillerat al Col·legi Sagrat Cor – Jesuïtes de Casp (Barcelona). Es llicencia en medicina per la Universitat de Barcelona el 1971 i es forma en pediatria a l'Hospital Clínic de Barcelona (1971–1973). Exerceix al Servei de Pediatria del Clínic i després a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, on dirigeix la Unitat de Cures Intensives Neonatals (UCIN). Passa a treballar al SCIAS–Hospital de Barcelona —SCIAS (Societat Cooperativa d'Instal·lacions Assistencials Sanitàries)—, primer com a metge adjunt i més tard, ja jubilat, com a consultor i amb tasques de caràcter acadèmic dirigint dues tesis doctorals.

Doctorat a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) el 1989, amb la qualificació d'excel·lent *cum laude*. Professor associat de Pediatria i de Fisiologia a la UAB.

Recerca en neonatologia, especialment en l'encefalopatia hipòxico-isquèmica, la infecció nosocomial per *Staphylococcus coagulans-negatiu*, el seguiment del prematur i el drenatge peritoneal en l'enterocolitis necrosant. A la UCIN de Sant Pau impulsa la millora de processos i la coordinació d'equips multidisciplinaris.

Secretari general i president de la Societat Catalana de Pediatria; secretari general de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya; i president de la Comissió de Pediatria del Consell Nacional d'Especialitats en Ciències de la Salut (CECS).

Premi Jordi Gol i Gurina, premi a la millor publicació d'*Anales Españoles de Pediatría* i soci d'honor de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya.

Amant de la lectura, la música i la pintura, destaca per la seva actitud oberta, esperit crític i compromís amb la humanització de la pràctica mèdica.

Com era la seva família de petit?

Era el cinquè fill, amb força diferència d'edat respecte als meus germans: dotze anys amb el més gran, onze amb la meva germana, deu amb el tercer i set amb l'altra germana. Tots havien nascut en temps de la Guerra Civil o poc després. Tots quatre van estudiar carrera universitària —química, filosofia i magisteri, econòmiques i farmàcia—, tot i unes circumstàncies econòmiques poc favorables.

Vam viure, fins als quinze anys, a l'Eixample de Barcelona, en un principal i, cosa que va ser una gran sort per a mi, amb un pati gran on podia córrer amb bicicleta. El meu pare treballava com a administrador/home de confiança en una empresa de papers abrasius. Va trigar molts anys a tenir festa el dissabte a la tarda. Quan jo era petit, els diumenges, després d'anar a missa amb la meva mare, sortíem a passejar; m'explicava moltes coses d'interès, i després ella tornava a casa per preparar el dinar. Allà hi vivien també l'àvia, mare del meu pare, i la meva tia, germana de la meva mare.

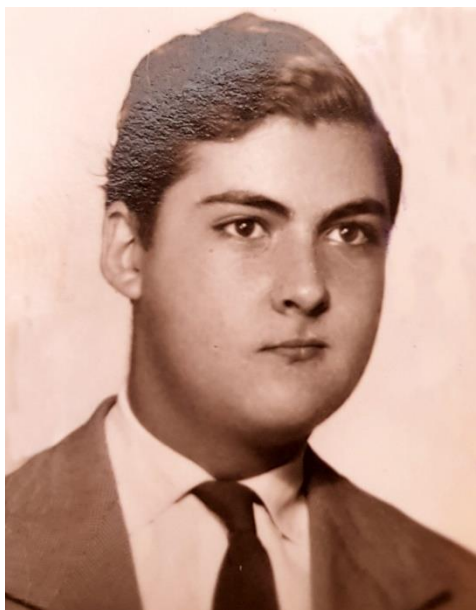


El més petit de la família Demestre Guasch

Amb el meu pare parlàvem sempre en català, perquè havia nascut a Reus. Amb la meva mare parlàvem tant en castellà —ella havia nascut a Cuba i hi havia viscut fins als quinze anys— com en català, ja que la seva mare era de Vilafranca del Penedès, parlava i escrivia el català correctament i li va ensenyar. Com enyorava la meva àvia Catalunya! Finalment, van tornar-hi.

Què li va motivar a estudiar medicina?

No hi havia cap antecedent de metges a la família, però jo, des dels quinze o setze anys, ja volia estudiar medicina, després de descartar l'altra opció, que era arquitectura. Anys més tard vaig saber que el meu pare havia cursat tres anys de medicina, però ho va deixar per qüestions familiars.



Estudiant a la Facultat de Medicina de la Universitat de Barcelona

Com va arribar a la facultat i com la va veure?

Després de nou anys sotmès a la disciplina del col·legi dels jesuïtes, entrar a la universitat va ser un gran alliberament. La Facultat de Medicina, en el primer any de carrera, era una experiència complicada. Érem prop de mil matriculats i, a l'aula del pati, si hi cabien asseguts uns cinc-cents ja n'eren prou. Era una batalla poder seure a classe. Com ja és sabut, aquest primer curs funcionava com una selectivitat: només la meitat dels alumnes passaven a segon.

Els professors, a diferència d'avui, eren, en general, molt distants i inaccessibles. A mesura que vaig anar avançant en els següents cursos, he de dir que no tots els catedràtics eren massa dotats per l'ensenyament... o no els hi venia de gust. Hi havia una gran diferència si et tocava un professor de mèdiques o un altre.



Treballant a l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau, 1983

Com i per què va trepitjar l'hospital?

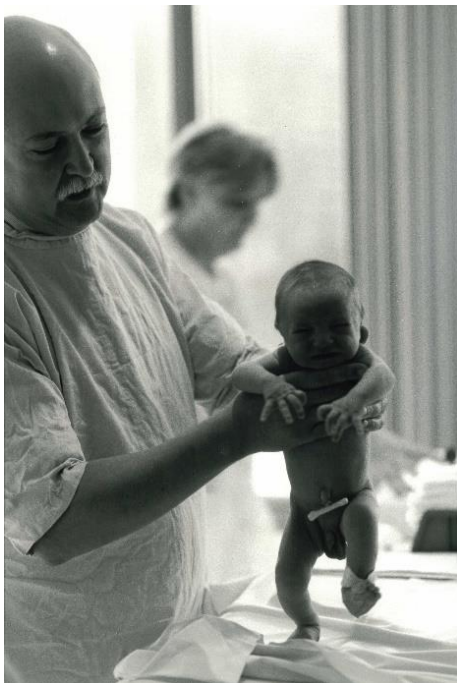
Vaig entrar a l'hospital a quart de carrera. Fins aquell moment, era assistent a la Càtedra de Fisiologia i treballava ajudant el Dr. Ramon Segura, expert en la investigació sobre lípids, tema que va desenvolupar anys més tard als Estats Units, a Houston. Allà va tenir els seus fills i, al cap de vuit anys, va tornar com a catedràtic de fisiologia de la Universitat Autònoma de Barcelona, a Bellaterra.

Aleshores quan en Segura va tornar jo ja exercia com a pediatre-neonatòleg a Sant Pau, i ell em va cridar per donar classes de respiratori davant de vuit-cents alumnes, a la famosa aula L. Allà vaig perdre la por de parlar en públic.

Però abans d'això, en la meua etapa d'alumne i quan vaig començar quart curs, va ser ell qui em va dir: "Has d'anar a una disciplina clínica. Al laboratori sempre hi podràs tornar, però si ara no experimentes com a clínic, no ho faràs mai."

No era fàcil trobar un lloc clínic que m'agradés, ja que les places estaven ocupades, i així és com vaig entrar a pediatria. El professor Cruz Hernández em va rebre cordialment, i allí vaig començar l'apassionant aprenentatge de la cura dels infants.

A cinquè curs de carrera, abans fins i tot de passar l'examen de pediatria, ja havia obtingut la plaça d'alumne intern per oposició al Servei de Pediatria.



Explorant un nadó al SCIAS-Hospital de Barcelona, 1998

La residència què li va aportar?

No s'havia implantat encara el sistema de residència en les diferents especialitats. Quan em vaig llicenciar, i amb la jerarquització de l'Hospital Clínic, em van adjudicar el càrrec d'R-2. L'especialització es feia a través de l'anomenada Escola Professional de Pediatria, i s'obtenia el títol d'especialista després de dos anys de treballar-hi.

A l'Hospital Clínic va començar, fins i tot abans d'acabar la carrera, la meva feina com a neonatòleg. Amb altres membres del Servei de Pediatria, vam inaugurar la Unitat de Neonatologia l'any 1970. No puc estendre'm aquí a explicar tot el que va significar. Però va ser un gran repte. Sense mitjans adequats per a aquests nadons, la mortalitat era llavors molt elevada.

Un anestesista, Gregory, a San Francisco, va publicar un sistema de *Continuous Positive Airway Pressure* (CPAP) per crear una resistència al final de l'expiració en nadons amb destret respiratori. Nosaltres ho vam adaptar amb una polaina lligada al coll i amb dos tubs: un d'entrada d'aire enriquit amb oxigen i l'altre acabat en un got que, segons l'altura de l'aigua, proporcionava aquesta resistència al final de l'expiració. Així van començar les cures intensives neonatals. Encara faltava temps

per disposar dels materials adequats, i mentrestant la mortalitat continuava sent molt alta.

L'any 1975, amb dos companys més, vam ser cridats a crear una nova Unitat Neonatal a l'Hospital de Sant Pau. Posteriorment, anys més tard, vam fer el mateix a l'Hospital de Barcelona (SCIAS). Les condicions havien canviat enormement i vam assolir els estàndards internacionals de supervivència en edats gestacionals cada vegada més curtes.

És tota una història: vam començar de zero i, en pocs anys, es van obtenir grans resultats, fruit de moltes hores de feina i d'estudi.



Servei de Pediatria del SCIAS-Hospital de Barcelona, 1999

Què destacaria de la seva experiència professional en la neonatologia?

Una de les coses més angoixants d'aquesta professió és la necessitat d'adequar els coneixements en temps real. Primer, ens hem de formar continuadament, i després, saber transmetre la nostra experiència i coneixements als més joves o als companys. La professió de metge porta associada sempre la vocació de transmetre el coneixement adquirit. Si això falla, tenim un greu problema. A més a més, per a mi era una gran satisfacció poder ensenyar el que sabia.



Despatx del SCIAS-Hospital de Barcelona, 1999

En el seu exercici professional ha estat sempre present la formació. Per quin motiu?

Perquè, per a mi, ser metge i ser docent són gairebé la mateixa cosa. No n'hi ha prou amb saber: cal ajudar els altres a saber. La medicina canvia molt de pressa i cap professional no pot donar-se el luxe de treballar només amb allò que va aprendre de jove. La formació continuada és una forma de respecte envers els pacients, però també envers els companys i envers un mateix.

Alhora, sempre he entès que el coneixement que no es comparteix s'empobreix. Veure créixer els residents, comprovar com guanyaven seguretat i criteri propi, ha estat una de les experiències més gratificants de la meua vida professional. La docència m'ha obligat a repensar el que feia, a justificar-ho, a revisar-me. En realitat, crec que he après tant o més ensenyant que escoltant classes.

Per això, quan vaig deixar Sant Pau, el que més vaig enyorar no van ser només els passis de sala o les guàrdies, sinó el contacte diari amb els estudiants i residents: aquell diàleg constant que et manté despert i t'obliga a no acomodar-te mai.



Acte la paranimf de la Universitat de Barcelona com a secretari general de l'Acadèmica de Ciències Mèdiques i de la Salut de Catalunya i Balerars (ACMCB), 2001

Des de la perspectiva que li dona la seva trajectòria, com interpreta el professionalisme mèdic?

El professionalisme de la medicina és imparable i aconsellable, però mai s'ha d'oblidar el component humanitari quan s'exerceix com a metge. Oblidar-ho és el primer pas cap al fracàs. Però la tecnificació és el gran repta per adaptar el seu ús i deixar una escletxa pel contacte humà. De tota manera, la meua visió és la d'una perspectiva que ve de lluny. I no dubto que caldria complementar-la amb els ulls dels actuals professionals i de les demandes socials.



Acte de recepció del Premi Jordi Gol i Gurina de mans del president de l'ACMCB el Dr. Àlvar Net, maig 2015

Quina creu que són les condicions necessàries per exercir la professió avui?

En primer lloc, donades les circumstàncies, cal tenir unes notes brillantíssimes per poder accedir a estudiar medicina. Crec que aquest sistema és necessari, però també penso que frustra algunes vocacions ben reals.

Un cop superat aquest escull, cal tenir present que és una feina que la portes sempre a sobre. És molt difícil anar a dormir sense tenir pendent de resoldre alguna situació de salut complexa. I cal tenir la capacitat de reconèixer els teus límits, sabent acudir, si cal, a qui la pot resoldre millor que nosaltres mateixos.



Acta de presentació del llibre "L'Atenció pediàtrica a Catalunya: 90 anys de la Societat Catalana de Pediatria" a l'Acadèmia de Ciències Mèdiques i de la Salut, 14 de juny de 2016

Què li diria a la gent jove perquè escollin ser metges com projecte de vida?

En veritat, no ho sé gaire bé, perquè la visió de la vida que jo tenia fa més de seixanta anys no té res a veure amb els projectes de vida dels joves actuals. Si els dic que és

una professió amb uns reptes increïbles d'humanitat i de servei, no sé si em creuran quan veuen el tracte que estan rebent molts professionals sanitaris avui dia.

Ara bé, si volen una professió que no els avorrirà mai, plena de sorpreses, reptes i històries irrepetibles... que es facin metges i metgesses.



Curs de Desenvolupament neurològic organitzat per Fundació NENE i Hospital de Barcelona, novembre 2018